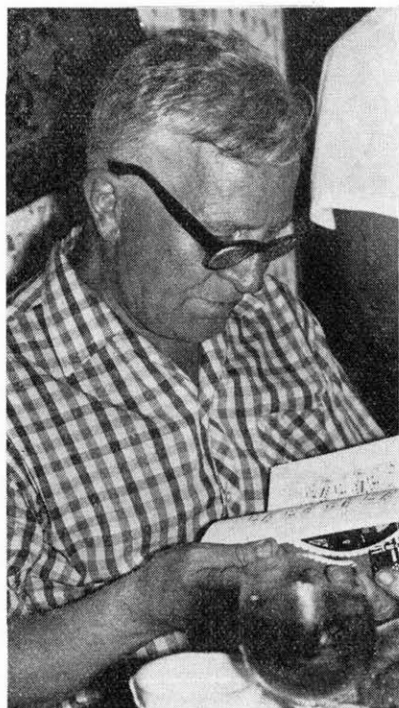

Vargyas Lajos

A 70 esztendő Domokos Pál Péter köszöntése

70 esztendő népe szolgálatában — írhatnánk fel címül megemlékezésünk élére. És ezzel még nem is túloztunk, hiszen már a gyermekkor élményeinek is része lehetett abban, hogy valaki olyan áldozatos munkásságot folytathasson férfiéveiben, mint ő, szinte az iskola padjaitól való megválás pillanatától kezdve. Ezzel az élettel kapcsolatban hangyaszorgalmat is emlegethetnénk, ha nem volna kevés ez a szó, mert hiányzik belőle a lelkesedés és a tudatos feladatvállalás. A lelkesedés, amely kezdetben csak kisebbségi sorsban élő, közvetlen környezete szolgálatát írta elő számára, majd később egyre inkább az egész magyar kultúráét. Aki bepillant munkássága felsorolásába, láthatja azt a széles skálát, amelyben gyakorlati kérdések, oktatásügy és énekkari mozgalom éppúgy elfér, mint a néprajz és zene tudományos kérdései. Egy a közös mindegyikben: a magyarság és a magyar művelődés ügye iránt érzett felelősség.

Ez a felelősségérzet indította útnak a magyar nép legkeletibb, legjobban magára maradt csoportjához, a moldvai csángókhoz. Addig csak annyit tudtunk a magyarságnak erről a messzire szakadt ágáról, hogy létezik, hogy nyelve igen nagy régiségeket őriz, de hogy milyen kincseket őriz zenei és népköltési hagyományaiban, azt csak az ő fölfedező útja óta tudjuk. Szükség van minden közösségben ilyen egyéniségekre, akik vállalják a különleges felelősséget a különleges feladatokért; akik ott állnak be a munka arcvonalába, ahol a leggyöngébb, ott vállalnak kötelességteljesítést, ahol senki más nem jelentkezik.

Vállalkozása nem várt sikerrel járt; s utána számosan indultak el kiaknázni a magyar néphagyomány újonnan fölfedezett Amerikáját. Azóta a csángók egy része már országunk határán belül él, és ontja a kutatóknak a népköltészet értékeit; más részét erdélyi barátaink látogatják, s a feltárt szépségek egyre nagyobb részét hódítják meg a magyar közönségnek, egyre nagyobb teret foglalnak el a magyar művészeti életben. Divat lett a csángó népművészetet ápolni.

Ezt a divatot Domokos Péternek köszönhetjük; az ő első bizonytalan sikerű vállalkozása nélkül ma nem árasztaná el hivatásos és önkéntes gyűjtők

egész sora a csángó falvakat, akik már a biztosra indulnak, az előre látható gazdag eredményre.

S amikor már nem volt „feladat” a csángó gyűjtés, amikor már sokan csinálták, mások is, keresett és talált magának újabb „földrészt” fölfedezésre. Elindult megkeresni XVIII. századi régi muzsikánkat. Tulajdonképpen megint csak a Kolumbusz tojása-történet újult meg, olyasmit valósított meg, ami a legtermészetesebb, csak éppen senki sem gondolt rá. Mennyit siránkoztunk elveszett, régi tánczenénk miatt, kottás emlékeink hiányán! Mindenki remélte, hogy valamikor előbukkannak a lappangó följegyzésekben, csak az nem jutott eszébe senkinek, hogy elinduljon városi és vidéki könyvtárak, levéltárak raktáraiba, és átböngéssze a poros papírkötegeket, hátha bennük lappang az a zene, amit annyira keresünk. S megint igaza volt: a szorgalom és az elszánt feladatvállalás megint meghozta eredményét. Előtte mindössze 4 dallamot ismertünk egy egész évszázad zenei terméséből; ő egymaga majdnem 200-at ásott elő az ismeretlenségből. Szinte kivételes véletlen, hogy egyetlen nagy gyűjtemény, az Apponyi-kézirat nem az ő közreműködésével került elő lappangásából. Véletlent mondtunk, és joggal, mert ez meg is különbözteti az ő fölfedezéseit: azok céltudatos keresés, fáradságos kutatómunka nyomán jutottak birtokába.

Munkásságának egésze azt mutatja, hogy ez a munkába soha bele nem fáradó székelő mennyi mindent vállalt a keze ügyébe kerülő lehetséges végeznivalók közül. Legnagyobb tette mégis ez a kettő, amellyel kitágította a magyar zenének határait térben és a messzi időben.

Amikor most a magyar néprajzi és zenekutatók nevében üdvözöljük munkás életének e nagy állomásán, kívánjuk, hogy még sok tevékeny esztendő engedjen neki a sors, mert fölfedeznivaló még bőven akad a magyar művelődés múltjában és jelenében.

DOMOKOS PÁL PÉTER MUNKÁSSÁGÁNAK BIBLIOGRÁFIÁJA

1. *Tanítók munkája és sorsa*. Zsilvölgyi Katolikus Tudósító Petrozsény 1921.
2. *A csíki énekeskönyvek*. In: CSUTAK Vilmos: Emlékkönyv a Székely Nemzeti Múzeum ötvenéves jubileumára. Sepsiszentgyörgy 1929. 102—112. p.
3. *A Csíkcsobotfalvi Kájoni Kézirat*. Zenei Szemle 1929. I. 25—30. p. (a kézirat leírása, kezdő sorai és 10 dallam)
4. *A Csíkcsobotfalvi Kájoni Kézirat*. ItK. 1929. 209—214. p.
5. *A kender feldolgozása és eszközei Menaságon*. Néprajzi Értesítő 1930. 145—149. p.
6. *Betlehemes játékok*. („Minerva” Népkönyvtár 9. füz.) Kolozsvár 1930
7. *A moldvai magyarság*. Csíksomlyó (Tip. Péter Ferenc Mercurea Ciuc—Csíkszereda) 1931. 302 p.
8. *Csíki Néplap* (politikai, társadalmi és közgazdasági hetilap) alapítása, Csíkszereda 1931
9. *A moldvai csángómagyarok* (PÁLDEÁK Áron álnéven). Falu 1931. 74—76. p.
10. *Székely faeke*. Néprajzi Értesítő 1932. 87—88. p.
11. *Egy csángómagyar népballada*. Ethn. 1933. 159—160. p. (A Bilibók János ballada keletkezése)
12. *A moldvai magyarság*. II. kiad. Cluj—Kolozsvár 1934. 267 p.
13. *A tekenyőgardon*. Ethn. 1934. 184. p.
14. *Kántorképzésünk és az énekkarszervezés*. Erdélyi Iskola 1934—35. 405—408. p.
15. *A timsós fehérbőr-készítés Kézdivásárhelyen*. Néprajzi Értesítő 1935. 109—111. p. (9 ábra)
16. *Gyermekkörusokat!* Erdélyi Iskola 1935—36. 21—22. p.
17. *Faragószelek nótája*. Erdélyi Iskola 1935—36. 27—31. p.
18. *Egy vármegye népoktatásügye*. Erdélyi Iskola 1935—36. 454—456. p.
19. *Az élet írása* (PÁLDEÁK Áron álnéven). Erdélyi Iskola 1936—37. 18—22. p.
20. *Nyitott szemmel a nép között*. Erdélyi Iskola 1936—37. 369—370. p.